

پیشران در گفت‌وگو با رئیس هیات عامل

تأمین مالی تخصصی برای

عسل اخویان طهرانی

سردبیر
پیشران

تصویب قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان در سال ۱۳۸۹ نقطه عطفی برای توسعه مفهومی به نام دانش‌بنیان در کشور بود. هرچند که از چند سال پیش از آن براساس تغییراتی که در سطح جهانی در حوزه توسعه فناوری رخ داده بود، فعالیت‌هایی مانند شکل‌گیری پارک فناوری پردیس، شهرک علمی تحقیقاتی اصفهان بستری را برای ایجاد شرکت‌های فناوری و توسعه فناوری در کشور فراهم کرد و به واسطه آنها به مرور این مفهوم در کشور شناخته شد و مدیران و سیاست‌گذاران کشور نیز به این واسطه، بیشتر پذیرای این مفاهیم جدید در کشور شده بودند.

به واسطه تصویب قانون حمایت از شرکت‌ها و موسسات دانش‌بنیان هویت جدیدی در کشور به نام شرکت‌های دانش‌بنیان معرفی شد که نیاز بود اقدامات مختلفی از حیث قانون‌گذاری و فراهم‌سازی زیرساخت‌ها برای شکوفایی آن در کشور صورت بگیرد. به دنبال این موضوع و براساس مطالعات شکل گرفته بر توسعه فناوری در جهان، ایجاد نهادی مالی به نام صندوق نوآوری و شکوفایی برای تأمین مالی تخصصی شرکت‌های دانش‌بنیان در قانون پیش‌بینی شد. از سال ۱۳۹۲ صندوق به صورت رسمی کار خود را آغاز کرد و به عنوان حامی مالی شرکت‌های دانش‌بنیان عضو جدیدی از زیست‌بوم تازه شکل گرفته فناوری و نوآوری کشور شد.

در روزهای پایانی دولت سیزدهم بر آن شدیم تا در گفت‌وگو با دکتر محمدصادق خیاطیان، رئیس هیات عامل صندوق نوآوری و شکوفایی، مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته در این نهاد مالی در طول دولت سیزدهم را جویا شویم.

۱- ضمن خدا قوت بابت تلاش‌هایی که در دوره ریاست

خود در پیشبرد اهداف زیست‌بوم دانش‌بنیان داشته‌اید،

با توجه به گذشت بیش از یک دهه از عمر زیست‌بوم

نوآوری و فناوری کشور و به تبع آن رشد و بلوغ بسیاری از

شرکت‌ها در طول این مدت، نیازهای مالی آنها نیز تغییر

کرده است. صندوق نوآوری و شکوفایی برای

متناسب‌سازی توان حمایتی خود در این دوره چه اقدامی

کرده است؟

زمانی که صندوق در سال ۱۳۹۲ فعالیت خود را با سرمایه ۳۰۰ میلیارد تومان آغاز کرد، هم این سرمایه براساس نرخ دلار در آن سال‌ها سرمایه بسیار خوبی بود و هم در آن سال‌ها با توجه به نوپا بودن شرکت‌ها و کم‌تعداد بودن‌شان، با وجود این‌که تا سال ۱۴۰۰ این سرمایه به صورت کامل هم تأدیه نشده بود، امکان تأمین نیازهای مالی به صورت قابل‌قبولی فراهم بود. رفته‌رفته با توجه به تغییر نرخ ارز در کشور از

یک‌سوزا سوی دیگر بزرگ شدن شرکت‌ها و گسترده شدن زیست‌بوم دانش‌بنیان کشور نیاز بود تا بازبینی در سرمایه صندوق اتفاق بیفتد. در سال ۱۴۰۱ با حمایت‌ها و پیگیری‌های مجدانه رئیس‌جمهور شهید، قانون جهش تولید دانش‌بنیان به تصویب رسید. براساس این قانون ۳۰۰۰ میلیارد تومان دیگر به سرمایه صندوق اضافه شد و از سوی دیگر منابع مالی پایداری برای صندوق نوآوری و شکوفایی از محل عوارض گمرکی مواد خام در نظر گرفته شد. این قانون در دولت سیزدهم به مرحله اجرا رسید و در قانون بودجه هم درج شد. بر این اساس در سال ۱۴۰۲ معاونت علمی و فناوری و صندوق نوآوری و شکوفایی در مجموع توانستند ۵۰۰۰ میلیارد تومان جذب کنند که در سال جاری هم در قانون بودجه این تخصیص صورت گرفته است. با وجود این، حقیقت این است که جهش این حوزه نیازمند جهش مالی هست و هنوز در تأمین منابع مالی نسبت به اقتضائات روز این حوزه عقب‌ماندگی‌هایی داریم که باید جبران شود.

۲- در دولت سیزدهم شاهد تصویب افزایش سرمایه

صندوق نوآوری و شکوفایی بودیم. این موضوع تا چه

حد می‌تواند بر روند حمایت‌های صندوق از

زیست‌بوم اثرگذار باشد؟

با توجه به این‌که ابعاد فعالیت‌های مادر طول این سال‌ها تغییر کرده است، نیاز بود که ابعاد سرمایه‌ای صندوق هم به شکل قانونی بزرگ شود. در این مورد نیز با حمایت شهید رئیسی، سرمایه صندوق در اساسنامه صندوق نوآوری و شکوفایی به ۱۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافت و در هیات وزیران تصویب شد و شورای نگهبان نیز

آن را تأیید کرد. این موضوع انگیزه خوبی در زیست‌بوم ایجاد کرد و بسیاری از شرکت‌ها مجدداً برای تأمین مالی خود به صندوق روی آورده‌اند. این سرمایه به معنای بودجه در اختیار صندوق نیست؛ به معنای میزان اعتبار صندوق است که تا سقف این مبلغ می‌تواند منابع مالی برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان در اختیار داشته باشد. هرچقدر سرمایه نهاد مالی بیشتر باشد، میزان اعتبار و اثرگذاری آن در نظام مالی بالاتر خواهد بود. حالا با تصویب سرمایه ۱۰ هزار میلیارد تومانی برای صندوق، این امکان فراهم شده است تا منابعی که جذب می‌کند در سرمایه صندوق وارد شود.

۳- صندوق نوآوری و شکوفایی چگونه در زیست‌بوم

تأمین مالی حوزه فناوری ایفای نقش می‌کند؟

ماز دوره جنبی شرکت‌های دانش‌بنیان تا دوران رشد و رسیدن به بلوغ‌شان آنها را در حوزه تأمین مالی همراهی می‌کنیم. در دوره جدید صندوق مأموریت و شعاری را برای خود در نظر گرفتیم که صندوق نقش طراحی، تکمیل و حمایت از زیست‌بوم تأمین مالی کشور را برعهده دارد. تا چندی پیش هنوز زیست‌بوم تأمین مالی شکل نگرفته بود. صندوق نوآوری شکوفایی، تعدادی صندوق پژوهش فناوری، بانک‌ها و بازار سرمایه هریک به صورت مجزا فعالیت‌هایی را در حوزه دانش‌بنیان داشتند و با روش‌های رایج خود ارائه خدمات می‌کردند. صندوق در اینجا نقش‌آفرینی کرد؛ طبیعی است نهادی مثل صندوق که وابسته به

بودجه دولتی است، نمی‌تواند به صورت کامل پاسخگوی تمام نیازهای مالی این حوزه باشد بلکه طراحی‌ای انجام داد که زیست‌بوم تأمین مالی در کشور شکل بگیرد تا براساس آن بتوان از ظرفیت تمام نهادهای مالی به نفع توسعه زیست‌بوم دانش‌بنیان کشور استفاده کرد. برای مثال اگر قرار باشد بانک‌ها تسهیلاتی را به شرکت‌ها ارائه کنند، براساس شیوه سنتی نیاز به دریافت تضامین سنگینی مانند ملک خواهند داشت که در بسیاری از موارد تأمین آن برای شرکت‌های دانش‌بنیان میسر نیست. صندوق در اینجا وارد عمل می‌شود و ضمانت را برعهده می‌گیرد یا در اقدامی دیگر برای این‌که امکان بازپرداخت تسهیلات بانکی برای شرکت‌ها فراهم شود، مقداری از سود تسهیلات مورد انتظار بانک را متقبل می‌شویم تا بانک‌ها بتوانند تسهیلات کم‌بهره‌تری را به شرکت‌های دانش‌بنیان ارائه دهند.

بنابراین با توجه به شعاری که برای صندوق در نظر گرفته‌ایم براساس نوع نیاز شرکت‌ها امکان بهره‌مندی آنها از امکانات و خدمات اجزای مختلف زیست‌بوم تأمین مالی را فراهم می‌کنیم. در مراحل اولیه شرکت با حمایت‌های بلاعوض و سرمایه‌گذاری خطرپذیر به ایجاد هسته شرکت‌ها کمک می‌کنیم. در مرحله بعدی که توسعه شرکت و توسعه محصول خواهد بود با ابزار تسهیلات چه از مسیر صندوق‌های پژوهش و فناوری و چه نظام بانکی آنها را حمایت می‌کنیم. شرکت‌های متوسطی که امکان ارائه صورت‌های مالی مورد نیاز به بانک‌ها را هنوز ندارند از منابع داخلی صندوق تسهیلات دریافت می‌کنند و در نهایت شرکت‌های بزرگ‌تری هم که میزان تسهیلات بانکی پاسخگوی سرمایه مورد نیازشان نیست با همکاری شکل گرفته میان صندوق نوآوری و بورس، به بازار سرمایه معرفی می‌کنیم تا با مشارکت مردم، سرمایه مورد نیاز را به دست بیاورند.

۴- در حال حاضر نحوه تأمین سرمایه

برای شرکت‌های دانش‌بنیان از

مسیر بازار سرمایه به چه

صورت است؟

شرکت‌ها به دو شکل با مشارکت مردم در بازار سرمایه تأمین مالی می‌شوند؛ حالت اول فروش اوراق صکوک است که شرکت‌های دانش‌بنیان به صورت اوراق چهارساله ارائه می‌کنند و از این محل تأمین سرمایه انجام می‌دهند. در این حالت صندوق به عنوان رکن ضامن، اصل و سود سرمایه را تضمین می‌کند.

در حالت دوم روش تأمین مالی جمعی است که از مسیر فرابورس انجام شده و سرمایه‌های خرد مردمی

